

МИХАЙЛІЧЕНКО Микола Анатолійович
кандидат історичних наук, доцент,
Сумський національний аграрний університет

Перший ректор СНАУ Іван Брюховецький: начерк біографії

29 квітня 2022 р. Сумський національний аграрний університет відзначив 45 річницю із дня свого заснування. Однією з найбільш знакових осіб в історії вишу є його перший ректор Іван Миколайович Брюховецький, який очолював навчальний заклад у перші два десятиліття його становлення й розвитку.

І.М. Брюховецький народився 21 квітня 1936 р. в с. Обложки Глухівського району Сумської області в родині колгоспника. У 1953 р. закінчив Глухівську середню школу №2 і вступив на економічний факультет Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва, який закінчив у 1958 р. Після закінчення інституту був направлений на роботу в цілинний радгосп «Аксенгерський» Джамбульського району Алма-Атинської області, де працював економістом. У 1959 р., після приєднання радгоспу до дослідно-показового господарства ім. Мінбаєва Казахського науково-дослідного інституту тваринництва, переведений на посаду старшого економіста. У 1962-1977 рр. працював у Харківському сільськогосподарському інституті ім. В.В. Докучаєва на посадах старшого наукового співробітника, асистента, старшого викладача, доцента кафедри економіки та

організації сільського господарства. З 1970 по 1975 р. працював за сумісництвом заступником декана економічного факультету, у 1975 р. обраний заступником голови профспілкового комітету інституту, у березні 1977 р. був призначений в.о. декана економічного факультету [1; 6].

У 1968 році І.М. Брюховецький захистив дисертацію на здобуття наукового ступеню кандидата економічних наук, у 1970 р. йому присвоєно вчене звання доцента, у 1991р. – професора. У 1993 р. обраний академіком Академії економічних наук України за спеціальністю «економіка сільського господарства» [10, с. 4].

У квітні 1977 р. І.М. Брюховецький очолив Сумську філію Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва. За його керівництва філія у 1990 р. була перетворена в Сумський державний сільськогосподарський інститут, а у 1997 р. рішенням Державної акредитаційної комісії інститут атестовано за найвищим четвертим рівнем акредитації з наданням автономії та статусу Сумського державного аграрного університету [2].

Завдяки значним організаційним зусиллям І.М. Брюховецького розбудовано сучасну матеріально-технічну базу, яка дозволила забезпечити якісну теоретичну та практичну підготовку майбутніх фахівців, належні умови їх проживання та відпочинку. За 20 років керівництва вишом учбово-виробнича площа зросла з 1,6 тисяч квадратних метрів до 40 тисяч, або у 20 разів. За цей час збудовано нові навчальні корпуси, спортивний комплекс, закладено дендропарк. Співробітники вузу отримали 280 квартир, а студенти – 4 гуртожитки на 1800

місць. З двох до семи збільшилась кількість факультетів, контингент здобувачів освіти зріс зі 100 до 4600 студентів, а чисельність професорсько-викладацького складу з 12 викладачів у 1977 р. до 320 у 1997 р. [2; 9, с. 7].

Велику увагу було приділено посиленню кадрового потенціалу навчального закладу, залученню до наукової та викладацької роботи провідних фахівців аграрної галузі. Як наслідок, у виші виникли потужні наукові школи, що дозволило відкрити у 1990 р. аспірантуру за 15 спеціальностями та розпочати підготовку власних науково-педагогічних кадрів [3].

І.М. Брюховецький й після завершення ректорської каденції продовжував активно опікуватися справами університету. З 1998 р. і до кінця життя він був радником ректора, допомагаючи своїм наступникам реалізовувати закладену ним програму розвитку вишу. Наданий ним імпульс розвитку дозволив університету вже за чотири роки другим серед аграрних вузів отримати статус національного (2001 р.). Внесок Івана Миколайовича у розвиток університету був високо оцінений колективом – у 2007 р. йому було присвоєно звання «Почесний ректор Сумського НАУ» [8, с. 4].

І.М. Брюховецький відзначався активністю й у громадському житті регіону. У 1982-1995 рр. був депутатом Сумської обласної ради, заступником голови облвиконкому на громадських засадах (1992-1995). У 1980-2000 рр. очолював обласну організацію товариства «Знання» [10, с. 5].

Діяльність І.М. Брюховецького відзначена низкою нагород, серед яких знак «Петро Могила», відзнака

«Відмінник аграрної освіти» I ступеня, нагрудний знак «За відмінні успіхи у праці в галузі вищої школи». Указом Президента України № 276/96 від 22 квітня 1996 р. за заслуги у розвитку національної освіти, плідну педагогічну і наукову діяльність йому було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник народної освіти України» [5; 7].

Іван Миколайович Брюховецький пішов з життя 9 травня 2021 р. Його внесок у розвиток аграрної освіти шанується не лише у виші, який він очолював протягом 20 років. За результатами ініційованого управлінням архітектури та містобудування Сумської міської ради громадського обговорення більшість його учасників висловилися за перейменування вулиці Зої Космодем'янської на вулицю Івана Брюховецького [4].

1. Автобіографія Брюховецького І. М., 1977 р. Музей історії Сумського національного аграрного університету. 2 арк.

2. Брюховецький І. Наші кроки. *Новина*. 1997. №52 (58). С. 2.

3. Брюховецький І.М. СНАУ, вперед! *Вісник СНАУ*. 2012. №4(221). С. 3.

4. Звіт про узагальнення пропозицій (зауважень), що надійшли під час громадського обговорення щодо зміни назви (перейменування) вулиці Зої Космодем'янської в місті Суми Сумського району Сумської області. URL: <https://smr.gov.ua/uk/2016-03-14-08-10-17/gromadski-obgovorennya/25036-zvit-pro-uzagalnennya-propozitsij-zauvazhen-shcho-nadijshli-pid-chas-gromadskogo-obgovorennya-z-rozglyadu-pitannya-zmini-nazv-perejmenuvan-shcho-nadijshli-pid-chas-gromadskogo-obgovorennya-pitannya-zmini-nazvi-perejmenuvannya-vulitsi-zoji-kosmodem-yanskoji-v-misti-sumi-sumskogo-rajonu-sumskoji-oblasti.html>

5. Нагороди І.М. Брюховецького. Музей історії Сумського національного аграрного університету.

6. Особовий листок з обліку кадрів на Брюховецького І.М., 1977 р. Музей історії Сумського національного аграрного університету

7. Про присвоєння почесних звань України працівникам освіти. Указ Президента України № 276/96 від 22 квітня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/96#Text>

8. Професору Брюховецькому 80 років! *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2016. №4 (254). С.1,4.

9. Сумський державний аграрний університет. Інформаційно-рекламне видання/ І.М. Брюховецький, М.С. Галінський, Л.І. Руденко. Суми: вид-во мистецького центру «Собор», 1997 р. 56 с.

10. Щедрий урожай на життєвій ниві: до 80-річчя І.М. Брюховецького / За ред. І. Вертікової та О. Мовчан. Суми: СНАУ, 2016. 52 с.